

Osoba i realizm w filozofii, red. A. Maryniarczyk SDS, K. Stępień, Lublin 2002, ss. 311

Książka niniejsza zawiera materiały z III i IV Międzynarodowego Sympozjum Metafizycznego z cyklu *Zadania współczesnej metafizyki*, organizowanego corocznie przez Zakład Metafizyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, będące oddziałem *Societa Internazionale Tommaso d'Aquino* (SITA). Trzecie Sympozjum Metafizyczne na temat: *Osoba i sposoby jej spełniania się w kulturze*, odbyło się 14 grudnia 2000 roku. Było ono połączone z promocją pierwszego tomu *Powszechnej encyklopedii filozofii*. Czwarte Sympozjum natomiast miało miejsce 13 grudnia 2001. Podjęto na nim temat: *O realizm w uprawianiu filozofii*. Było ono zorganizowane z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowo-dydaktycznej o. prof. dr. hab. Mieczysława Alberta Krapca.

Sygnalizowana publikacja posiada dwie główne części dokumentujące oba sympozja. Część pierwszą otwiera tekst ks. prof. dr. hab. Andrzeja Szostka, rektora KUL, wygłoszony na otwarcie Sympozjum. Drugi tekst pt. *Człowiek bytem osobowym*, pióra o. prof. dr. hab. Mieczysława A. Krapca, prezentuje najpierw główne tendencje antropologiczne w dziejach filozofii, wskazując na ich fragmentaryczność, aspektowość i niekiedy jednostronność. Następnie szkicuje wizję człowieka jako osoby, wypracowaną w systemie filozoficzno-teologicznym św. Tomasza z Akwinu, uznając ją spośród różnych teorii antropologicznych za najbardziej integralną koncepcję człowieka. Autorem następnego tekstu pt.: *Personalizm czy personalizmy?* jest ks. prof. dr. hab. Ignacy Dec. Autor podjął w nim próbę racjonalnego rozstrzygnięcia, jakiego typu personalizm godny jest w sensie podstawowym tego miana, innymi słowy, który z kierunków antropologicznych nazywanych personalizmami należy uznać za priorytetowy, najbardziej podstawowy, a które z kolei kierunki pretendujące do miana personalistycznych tak naprawdę nimi nie są albo zasługują jedynie na miano personalizmów niejako drugorzędnych. Artykuł ten ma charakter sprawozdawczo-porządkujący. Autor podzielił personalizmy na trzy grupy: personalizmy horyzontalne (antropocentryczne, najczęściej ateistyczne), personalizmy teistyczne (teocentryczne – pozatomistyczne) i personalizmy klasyczne o orientacji metafizycznej (w wersji francuskiej i polskiej). Kolejny artykuł zamieszczony w części pierwszej publikacji *Kultura maski czy kultura osoby*, autorstwa prof. dr. hab. Henryka Kieresia, ukazuje sens kultury rozumianej jako uprawa świata natury. Autor przypomina, że celem kultury jest człowiek, dlatego też pytanie o człowieka – podmiot, sprawcę i cel kultury – musi uchodzić za pytanie kluczowe w każdej kulturze. *Racjonalność i życie wewnętrzne: „siedliska osoby”* – to tytuł tekstu Vittorio Possentiego. Autor podkreśla, że racjonalność (duchowość) i życie wewnętrzne są nieodłącznymi cechami bytu osobowego. Cechy te zostały

zapoznane przez myśl oświeceniową, która przeniknęła do kultury intelektualnej naszych czasów, stając się przyczyną jej kryzysu. Uzdrowienie jej leży w ponownym odkryciu prawdy o człowieku jako osobie, która może się sensownie spełniać jedynie w życiu wewnętrznym, uzewnętrzniającym się w postawie miłości. Autorką ostatniego tekstu części pierwszej: *Religia drogą spełniania się człowieka*, jest s. prof. dr hab. Zofia J. Zdybicka. Stara się w nim odpowiedzieć na pytanie, w jakim znaczeniu religia przyczynia się do urzeczywistniania się, spełniania się osoby ludzkiej.

Drugą część prezentowanej książki otwiera artykuł o. prof. dr. hab. M.A. Krapca *Czynniki realizmu filozoficznego*. Autor ukazuje tu te elementy w uprawianiu filozofii, które decydują o realizmie filozoficznego poznania. Odnoszą się one do przedmiotu filozoficznego poznania, do podmiotu poznającego oraz do metody filozofowania. Następny tekst: *Przedmiot filozofii realistycznej*, autorstwa Horsta Seidla, przedstawia przedmiot metafizyki realistycznej na tle nowożytnej i współczesnej dyskusji wokół koncepcji metafizyki. W kolejnym tekście pt. *Spontaniczność czy refleksyjność poznania. Punkt wyjścia poznania realistycznego*, prof. dr hab. Henryk Kiereś przypomina, jak ważny jest punkt wyjścia filozofowania. Jeżeli nie jest nim konkretny byt, to filozofia przestaje być wyjaśnianiem rzeczywistości, a staje się konstrukcją obrazów tejże rzeczywistości. Z kolei znajdujemy tekst ks. dr. Bogdana Czupryna na temat: *Wartość poznania zdroworoządkowego dla realistycznej refleksji nad człowiekiem według M.A. Krapca*. Autor podejmuje w nim problem wykorzystania wiedzy przednaukowej w antropologii filozoficznej oraz jej wartości dla realistycznego poznania świata i człowieka. W artykule *Rola intelektu jako recta ratio w poznaniu realistycznym*, prof. dr hab. Wojciech Chudy przedstawia uwarunkowania intelektu nastawionego na poznawanie świata realnego i dążącego do uniknięcia błędu. Następnie – po tekście dr. Włodzimierza Dłubacza wprowadzającym do dyskusji – znajdujemy w prezentowanej publikacji cztery artykuły, których przedmiotem jest analiza źródeł aktywności ludzkiego rozumu w dziedzinie czterech gałęzi kultury: nauki, moralności, sztuki i religii. Są to odpowiednio następujące prace: *Byt jako ratio recta speculabilium i podstawa wyróżnienia dziedziny poznania teoretycznego* (ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk SDS), *Dobro jako ratio cognitionis practicae i podstawa wyróżnienia dziedziny praxis* (ks. prof. dr hab. Tadeusz Biegasa SDS), *Piękno jako ratio cognitionis poeticae i podstawa dziedziny poesis* (prof. dr hab. Piotr Jaroszyński) oraz *Bóg jako recta ratio decyzyjności człowieka i podstawa wyróżnienia religii* (s. prof. dr hab. Zofia J. Zdybicka). Część drugą publikacji zamyka tekst Vittorio Possentiego pt. *Metafizyka i humanizm. Wkład Akwinaty w przyszłość filozofii*, w którym autor ukazuje myśl św. Tomasza jako zdolną do ożywienia współczesnej filozofii.

Ostatnie trzy teksty książki, stanowiące jej trzecią część zatytułowaną *W podziękowaniu za wierność rzeczywistości*, są dedykowane o. prof. dr. hab. Mieczysławowi Albertowi Krapcowi z okazji jego złotego jubileuszu działalności naukowo-dydaktycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Autorami tekstów są: prof. dr hab. Piotr Jaroszyński, ks. prof., dr hab. Andrzej Szostek, rektor KUL, oraz prof. dr hab. Stanisław Kiczuk, dziekan Wydziału Filozofii KUL.

Sygnalizowana książka godna jest polecenia nie tylko wykładowcom i studentom filozofii oraz teologii, ale może służyć dużą pomocą wszystkim tym, którym drogą są sprawy nauki i kultury, a przede wszystkim człowieka w dzisiejszym świecie.

ks. Ignacy Dec